

Socialna šola katoliške akcije

Slovensko delavstvo je katoliško, toda katolištva se sramuje. Je veri očetov udano po svojem čustvovanju, a vse, kar je verskega, le rado zasmehuje. Ne dela tega iz prepričanja. Zato tako dela, ker se drznim naskokom pokvarjenecv po robu postaviti ne zna.

Pride mlad fant, pride še nepokvarjeno dekle v delavski okoliš. Tam jih je nekaj, ki neprestano mečejo iz svoje pokvarjenosti blato na Cerkev, na duhovščino, na vero, na Boga. Z brezprimerno predznanostjo se širokoustijo s svojo umazanostjo. Fanta, dekleta obkolijo in izzivajo. Ta zardi, se prav brani ne zna. Sram ga rata, v začetku zardi, zine kakšno neodločno v pošteno obrambo. Posmehujejo se mu, nato obmolne, se na gnojico navadi in sčasoma sam tuli z volkovi. Tu in tam se še oglasi v njem boljši človek, toda brezbožni propagandist ga vleče za seboj.

Delavec pozabi na mladost, na dom, na očetove in matrine nauke; sam začne o veri in o življenju po njej misliti z omalovaževanjem. Naroči in čita slabo časopisje, organizira se v nekatoliški organizaciji, zanjo plačuje redne prispevke in ob volilnih trenjih za brezbožne kričarje oddaja svoj glas.

Zato je to tako, ker naš delavec za delavski stan in za njegove preizkušnje ni pripravljen. Premalo pozna kopo tistih značilnih napadov na vse, kar bi moral braniti, da brani ne zna. Premalo je tudi podkovan o tem, kaj je resnica. Ne pozna zgodovine Cerkve, ne ve prav presojati plitvosti napadov njenih nasprotnikov in tudi ne bogastva katoliškega nauka in njegovega vpliva na socialno življenje.

Ce bi šlo po tej poti naprej, mora slovensko delavstvo zabresti v popolno brezboštvo. Akcija nasprotnikov bi bila vedno močnejša, odpor vernih delavcev vedno šibkejši. — Katoliška strokovna organizacija je zato poklicana, da sproti izpodbija napade nasprotnih. V časopisju, v brošurah, v tečajih, na sestankih, na zborovanju, v osebnih stikih, iz tedna v teden neposredno v borbi brani resnico pred lažjo, katolicizem pred brezboštvom. Strokovna organizacija je naša bojna vrsta tudi v kulturnem oziru.

Toda taka bojna vrsta potrebuje odločnih borcev, rabi izvežbanih voditeljev. Ni dosti, da kdo hoče delati za dobro stvar, treba je to tudi znati. Kakor komunisti šolajo svoje propagandiste, tako je treba, da tudi mi šolamo naše organizatorje. Ni dosti samo povprečno delo strokovnega pokreta na terenu. Iz vrst stotin najposobnejših je treba izbrati par desetih katoliških delavcev — udarnikov leto za letom in jih do dobra izvežbati za njihovo težko nalogo: voditi borbo za Boga, za božjo pravico in s tem tudi za pravico delavskega stanu.

Letos je Delavska zbornica v Ljubljani organizirala prvi dvomesečni socialni tečaj. Sedemindvajset delavcev je ta tečaj s koristjo obiskovalo. Mnogo dobrega so se naučili. Sadovi te šole se že deljno kažejo, delno se bodo šele pokazali.

Gotovo pa je, da je dva meseca premalo, mnogo premalo. Gotovo je, da je tudi samo enoleten obrok nepopolen. Treba je šolo iz leta v leto obnavljati. V teku desetletja jih bo tako nekaj stotin v slovenskem delavskem stanu, ki bodo znali prav braniti pravice delavstva in ki bodo iz dna svoje duše prepričani, da delavstva protifarška in proticerkvena gonja nikoli rešila ne bo. Nasprotno se bodo zavedali, da je v pošteni borbi za našo enakopravnost treba delavca kulturno dvigniti in socialne momente, ki jih vera nudi, za uveljavljanje pravičnejše družbe izkoristiti.

Toda v dveh mesecih nihče ne more mojster postati. Šola mora biti daljša, da se tvarina prav porazdeli in da jo je delavcu mogoče resnično predelati in za svoje spoznanje osvojiti. To gotovo resnico je spoznal tudi Narodni odbor katoliške akcije v Ljubljani in se je odločil, da organizira socialno šolo, ki bo trajala celih osem mesecev. V šolo bodo sprejeti ne- oženjeni delavci z odsluženim vojaškim rokom iz važnih delavskih strok. Imeti morajo dokazane organizatorne, propagandne in agitatorske sposobnosti. Njih preteklost mora biti neoporečna, versko življenje resno. Morajo biti zdravi, primer-

Nove minimalne mezde

G. ban je podpisal novo odredbo o minimalnih mezdah za nekvalificirane delavce.

Na temelju določil Uredbe o določanju minimalnih mezd, kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodništvu iz leta 1937 novelirane z Uredbo ministrskega sveta o spremembah in dopolnitvah te Uredbe je odredil g. ban za nekvalificirane delavce sledeče minimalne mezde na uro v din:

ZA DELAVCE IN DELAVKE NAD 18 LET.

V strokah pod	V industriji ne glede na kraj ter v trgovini in obrti v krajih z nad 5.000 prebivalcev	V trgovini in obrti v krajih s pod 5.000 prebivalci
a)	5.50	5.—
b)	4.75	4.50
c)	4.—	3.75

ZA DELAVCE IN DELAVKE POD 18 LET.

V strokah pod	V industriji ne glede na kraj ter v trgovini in obrti v krajih z nad 5.000 prebivalcev	V trgovini in obrti v krajih s pod 5.000 prebivalci
a)	4.25	3.75
b)	3.75	3.50
c)	3.—	3.—

Pod a.) spadajo sledeče stroke

Rudarstvo; lomljenje kamenja in kopanje zemlje; predelovanje in obdelovanje kamenja, z izjemo izdelovanja mlinskih kamnov in brusov, brušenja in striženja kamenja in izdelovanje blaga iz skrilovca; kovinska stroka; stroke strojev in železnih konstrukcij, strelnega orožja ter fizikalnih in kirurških instrumentov; stroke kemičnih izdelkov in farmacevtskih preparatov, izdelovanja barv, predelovanje katrana in smole; stroka razstreliva in vžigalic, z izjemo izdelovanja razstreliv in smodnika; stroka olj in maščob; centrale za proizvodnjo sile in za preskrbo z vodo; izdelovanje blaga iz gume in njenih nadomestkov; pivovarne in izdelovanje slada, kvasa in špirta; gradnja železnic, cest in vodnih zgradb; gradnje nad zemljo; grafična stroka, z izjemo knjigoveštva; dimnikarstvo; dezinfekcija stanovanj, pohištva in obleke; pogrebni zavodi; kinematografi.

Pod b.) spadajo sledeče stroke

Zasebni promet (osebni in blagovni prevoz ter pomožni obrati), z izjemo oseb, ki opravljajo živino; izdelovanje mlinskih kamnov in brusov, brušenje in struženje kamenja ter izdelovanje blaga iz skrilovca; predelovanje zemlje; izdelovanje in popravljanje glasbenih instrumentov; gradnja prevoznih sredstev; tekstilna stroka; papirna stroka (izdelovanje in predelavanje papirja in kartona); izdelovanje usnja, z izjemo samostojnega drobljenja in mletja drevesne skorje; predelavanje usnja in njegovih nadomestkov; gozdno-žagarska stroka; predelovanje lesa; z izjemo struženja lesa (izdelovanje drobnega in galanterijskega blaga, deščac za ščetke, pripravljanje strugarškega lesa in pod, ter izdelovanje igračk, palic in pod, predmetov) ter z iz-

no nadarjeni, nesebični v denarnih zadevah in voljni držati disciplino in delati požrtvovalno za delavsko skupnost.

Upamo, da bo Katoliška akcija zbrala zadostno število takih delavcev in jih izvežbala za borbo proti brezboštvo in proti komunističnemu zavajanju ter za stvarno obrambo delavskih pravic. Zadeva je važna in prekoristna. Ne moremo jo našim delavcem, ki bi imeli veselje za to šolo, zadosti priporočiti.

jemo izdelovanja upognjenega pohištva, ležalnih in vrtnih stolov in podobnih množinskih predmetov; izdelovanje ščetk in pletenega blaga; predelovanje kosti, rogov, celulojda itd.; živilska stroka (hrana, jestvine in pi-janje), z izjemo pivovarne, tovarne špirta in kvasa; konfekcija moške in ženske obleke; krznarstvo; čiščenje in barvanje obleke in perila; snaženje perila; zavodi za snaženje stanovanj in pohištva, od prahu, za shranjevanje preprog in pohištva, za izposojanje predmetov; knjigoveštvo; trgovina; denarni in zavarovalni zavodi ter samostojne pisarne.

Pod c.) spadajo sledeče stroke:

Gojenje perutnine, vrtnarstvo, samostojno drobljenje in mletje drevesne skorje; struženje lesa, (izdelovanje drobnega in galanterijskega blaga, deščic za ščetke, pripravljanje strugarškega lesa in podobno, ter izdelovanje igračk, palic in podobnih predmetov) ter izdelovanje upognjenega pohištva, ležalnih in vrtnih stolov in podobnih množinskih predmetov; gostinstvo (gostilne, kavarne, krčme); oblačilna stroka in čiščenje, z izjemo strok navedenih pod b.); higijena (zdravilišča, kopališča, brivci itd.).

Člen 3. Poimenovanje posameznih gospodarskih strok je izvedeno skladno z nevarnostno tabelo, izdano z naredbo ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje z dne 8. aprila 1938, V primerih, kjer obstoji dvom o uvrstitvi podjetja v pripadajočo stroko po tej odredbi, je merodajna uvrstitev po nevarnostni tabeli. V obratih, ki obratujejo v oddelkih, kateri spadajo v razne stroke po odredbi, oziroma po imenovani nevarnostni tabeli, se plačujejo minimalne mezde, ki pripadajo dotičnim strokam, ako so ti oddelki samostojni in se delavci (delavke) uporabljajo v obeh ali več strokah, se plačuje višja minimalna mezda.

Člen 4. Za vajence ne veljajo določila te odredbe.

Člen 5. Kvalificiranemu delavstvu se mora plačevati mezda, ki so najmanj

toliko visoke, kolikor so visoke mezde, odredjene s to odredbo.

Člen 6. Minimalne mezde, odredjene s to odredbo, veljajo tudi za akordno delo. Zaslužek delavcev, ki delajo v akordu, ne sme biti manjši od zaslužka, ki se mora po tej odredbi plačevati za urno delo.

Člen 7. (1) Za osebe, ki dobiva plačo mesečno, se izračuna dnevna plača s 25-tim delom mesečne plače, za osebe pa, ki dobiva letno plačo se izračuna dnevna plača s 300-tim delom od letne plače. — (2) Hrana, ki jo dobiva delavec od delodajalca, se sme vračunati pri preračunavanju minimalne mezde z zneskom 12 din na dan, stanovanje pa z zneskom 2 din na dan.

Člen 8. Delodajalec, ki ne plačuje svojemu pomožnemu osebju minimalne mezde, določene po tej odredbi, se kaznuje v smislu čl. 23. uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb itd. v denarju od 100 do 10.000 dinarjev.

Člen 9. (1) Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave v službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine. — (2) S tem dnem prestane veljati odredba kraljevske ban. uprave dravske banovine z dne 31. julija 1937. o minimalnih mezdah, ter odredbe z dne 29. januarja 1940, o spremembi odredbe o minimalnih mezdah. — (3) Nadalje prestanejo veljati s tem dnem določila banove odredbe o minimalnih mezdah v gostinskih podjetjih z dne 4. maja 1940, ter določila odredbe o minimalnih mezdah za trgovsko in ostalo višje pomožno osebje z dne 30. januarja 1940. v kolikor nasprotujejo tej odredbi. — (4) Prestanejo veljati tudi določila raznih kolektivnih in drugih pogodb, razširjenih z odredbo bana na vse področje dravske banovine, kakor tudi določila ostalih kolektivnih in drugih pogodb ter sporazumov, v kolikor nasprotujejo predpisom te odredbe. Tarifne postavke se morajo prilagoditi najmanj višini minimalne mezde, predpisani s to odredbo.

Nova minimalna mezda stopi v veljavo z 1. oktobrom 1940.

Pogajanja za zvišanje plač

Na podlagi vloge vseh 3 strokovnih organizacij stavbinskega delavstva, ki zahteva vsled porasta draginje zvišanje plač, je sklical kr. banska uprava v četrtek 26. 9. 1940 v Delavsko zbornico prvo poravnalno razpravo, katere so se poleg zastopnikov vseh 3 strokovnih organizacij in Delavske zbornice udeležili tudi predstavniki Združenja zidarskih mojstrov in Združenja tesarskih mojstrov.

Na poravnalni razpravi, katero je vodil g. inspektor dela inž. Evgen Baraga, je bilo soglasno sklenjeno, da se mora vprašanje prilagoditve mezd stavbnega delavstva porastu draginje kar najnujnejše rešiti ter so predstavniki delodajalcev priznali upravičenost delavske zahteve po zvišanju sedanjih mezd na račun draginje.

Ker tvorijo v Sloveniji večino stavbnih del banovinska dela in dela javnih ustanov ter državna dela, je bila izvoljena posebna delegacija, ki je v petek posetila g. bana, da izposluje izplačilo na pogajanjih določenih poviškov delavskih mezd tudi za banovinska in občinska javna dela ter ga naprosi, da s svojim vplivom doseže izplačilo tozadnevne difference tudi za državna javna dela.

Na prvi razpravi ni mogel biti določen procent poviška mezd, ker delodajalci vsled kratkega roka niso mogli konzultirati svojega članstva širom dravske banovine, kar so izvršili v nedeljo ter prve dni tega tedna, tako, da bodo pogajanja zaključena ta teden in stopijo poviški takoj v veljavo.

Zastopniki delavskih strokovnih organizacij so se nato sestali v soboto 28. 9. ob 10. uri v Delavski zbornici v svrhu določitve nove mezdne lestvice in razdelitve krajev in mezdne razrede, kar so takoj predložili delodajalcem.

Obveščamo o tem stavbinsko delavstvo, da ne bi nasedlo kakim napačnim informacijam, ker bo vprašanje zvišanja njihovih plač na račun draginje rešeno že tekom enega tedna.

Predlog je sledeč:

1. Čl. 4. »Mezdni razredi« naj se spremeni in določijo za bodoče le trije mezdni razredi in sicer:

1. razred: vsi kraji, ki spadajo sedaj v 1. in 2. razred.

2. razred: vsi kraji in srez, ki spadajo sedaj v tretji razred.

3. razred: vsi ostali kraji.

2. Za tesarsko stroko naj ostane dosedanja razdelitev v 3 razrede.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Beleške

NAŠ NARODNI VODITELJ ZA PREHRANO SLOVENSKIH ŠOLARJEV

Naš narodni voditelj, prosvetni minister dr. Anton Korošec je izdal poseben razpis o ustanovitvi šolskih kuhinj. V navedenem razpisu se naprošajo banske uprave, da posvetijo ustanavljanju šolskih kuhinj vso pozornost ter se vabijo k sodelovanju vsa humanitarna in socialna društva. Razpis dokazuje, kako naš narodni voditelj globoko pojmuje vse potrebe našega naroda predvsem njegovega delovnega ljudstva.

Slaba in pomanjkljiva prehrana šolo obiskujočih otrok je zelo pereč problem naše dobe. Še prav posebno stopi vsa njegova teža v ospredje v poznih jesenskih in dolgih zimskih mesecih. Hudo je otrokom revnih staršev, ki ne morejo dati večkrat niti zajtrka svojemu otroku, kaj šele da bi ga mogli založiti z izdatno malico. Še prav posebno se to opaža v pasivnih krajih Slovenije in zlasti v vinorodnih krajih.

Ureditev vprašanja prehrane naše šolske mladine ni potrebna samo zato, da ostanejo otroci telesno zdravi in močni, marveč tudi zato, da v šoli sploh lahko napredujejo.

Po podatkih je bilo pri nas leta 1936 takih šolskih otrok, ki so brez zajtrka 4.707, takih, ki so brez toplega obroda 11.511, ki so brez obroda sploh 2.778, ki so brez večerje 3.995, ki ne dobe redno mleka 32.044, ki so daljšo dobo brez kruha 15.606. Da se vsemu temu odpomore, bi bilo potrebno, za najnujnejšo silo na leto 5 in pol milijonov obrokov hrane, medtem ko so dosedanje kuhinje mogle nuditi v 1 letu le 730.000 obrokov.

Omenjeni podatki nam povedo, da je razpis prosvetnega ministra zadel v živo problem našega ljudskošolskega otroka in upamo, da bo vsa javnost to socialno pobudo našega voditelja z vsemi silami podprla.

REORGANIZACIJA INSPEKCIJE DELA

Ministrstvo za socialno politiko pripravlja načrt Uredbe o reorganizaciji Inspekcije dela.

OMEJITEV OBRATOVANJA V INDUSTRIJSKIH PODJETJIH

V zadevi omejitve in obustave obratovanja industrijskih podjetij v Sloveniji je na iniciativo ljubljanske Delavske zbornice centralno tajništvo delavskih zbornic poslalo vlogo na Ministrstvo za trgovino in industrijo, da po tem vprašanju čim prej skliče posebno anketo radi izdajanja odločbe o postopanju za slučaj omejitve ali obustave obratovanja v industrijskih podjetjih.

PODPORA VOJAŠKIM VPOKLICANCEM

Centralno tajništvo delavskih zbornic je poslalo nujno predstavko g. predsedniku ministrskega sveta in gg. ministrom vojske in mornarice, socialne politike in financ, da se podpore zvišajo na bazi minimalnih mezd.

AKCIJA ZA PLAČANE DOPUSTE RUDARJEM

Na iniciativo naše Delavske zbornice in zahtevo naše organizacije je bila sprožena akcija za uvedbo plačanih letnih dopustov rudarskih in topilniških delavcev.

Draginjske doklade mestnim uradnikom in delavcem

Tudi mestna občina ljubljanski, ki za mesto Ljubljana s svojim odborom za pobiranje draginje že itak budno nadzira cene na ljubljanskem trgu in ki bo s pravkar snujočim se aprovizacijskim uradom svojo skrb za prebivalstvo še izdatneje povečala, je s svojim najnovejšim ukrepom prišlo na pomoč svojemu delavstvu in uradništvu.

Župan mesta Ljubljane se na podlagi pooblastila, ki mu ga daje zakon o mestnih občinah, izdal odredbo, da se prizna vsem nastalnim in sezonskim delavcem mestne občine ljubljanske začasna izredna draginjska doklada v tej obliki, da bodo od dne 30. septembra t. l. dalje prejeli ti delavci dnevno po 3 din za ženo in vsakega otroka.

Prav tako pa bodo vsi aktivni in upokojeni mestni uradniki od dne 1. oktobra t. l. dalje deležni poviška po 50 din mesečno za vsakega otroka, tako, da bodo od slej tudi vsi mestni uradniki prejeli družinsko doklado za otroke v isti višini, kakor je to odredila kraljevska vlada za vse svoje uradnike z znano uredbo o izredni dokladi državnih uslužbencev in upokojencev.

Sestanek gradbenega delavstva ZZZ

V nedeljo, dne 29. septembra se je v društvenih prostorih v Delavski zbornici zbralo gradbeno delavstvo ZZZ ter je spregovorilo o svojih potrebah. Zborovalci so si bili edini v tem, da je treba gradbenemu delavstvu zagotoviti višjo mezd. Tarifno lestvico, katero je Strokovna zveza gradbenega delavstva predlagala, prinašamo na drugem mestu.

Neustrašni in agilni predsednik zveze tov. Kralj je v svojem govoru orisal delo Zveze, s katerim je storila vse potrebne korake, da se delavska mezda zviša. Poročal je o neštetihih resolucijah, katere so bile poslale vsem merodajnim faktorjem ter o razveseljivih odgovorih in zagotovilih, katere so prišla iz merodajnih mest. Orisal je nastanek, potek in konec divje stavke, katero so marksisti organizirali samo zato, da ustvarijo med delavci zmedo in nezadovoljstvo. Ta korak je SGRJ storil s prozornim namenom, da si pridobi med članstvom izgubljene pozicije, a je namesto tega dosegel popoln polom.

Nato je poročal zastopnik centrale tovariš Breznik, kateri je razgalil vso bedo marksistične organizacije, ter pokazal pot, kako je treba delavske akcije voditi, da se pride do konkretnih rezultatov. Poudaril je, da je vsaka demagogija neumestna in škodljiva, pač pa je treba delavstvu natočiti čistega vina, da spozna ovire, s katerimi se je treba boriti.

Zvezni tajnik tov. Bitežnik je v svojem referatu pokazal vso gnilobo današnjega kapitalistično liberalnega sistema, v katerem je lahko vsakdo svobodno kradel in bogatel na račun delavčevih žuljev. V go-

spodarstvu in v javnem življenju je treba uvesti red in pravičnost ter odstraniti vse tisto, kar zdravemu razvoju škoduje. Na odločujoča mesta je treba postaviti delavce in delu je treba dati tisto vrednost in tisto spoštovanje, katerega zasluži, kajti delo je ustvarilo kapital in ne kapital dela.

Govoril je nato bivši glavni revizor SGRJ tov. Planko, kateri je navzočim prikazal, v kakšnih razmerah živijo funkcionarji razpuščenega SGRJ in kako se je tam z denarjem manipuliralo. Okrepil je svojo izjavo, ki jo je svoj čas dal, in pozval delavstvo, naj se oklene ZZZ, katere ima ljudi in program, ki delavstvu jamčijo boljše bodočnost.

Vsi govorniki so želi za svoja izvajanja pristrčno priznanje. Članstvo razpuščenega saveza v masah pristopa v naše vrste ter se zgraža nad poslovanjem in nad varanjem organizacije, katere jih je toliko časa varala.

Govorilo se je o potrebi spremembe pravilnika pri Borzi dela tako, da pride gradbeno delavstvo pozimi do brezposelnih podpor.

Sklenjeno je bilo nadalje, da se zasnuje široka socialna akcija, katere namen bo zagotoviti košček kruha našemu članstvu v zimskih mesecih, ko bo brez dela in zaslužka.

Sestanek, kateri je trajal nad tri ure, je vrnil delavstvu zaupanje v boljše bodočnost ter mu okrepil vero v svojo strokovno organizacijo ZZZ.

Prepričani smo, da so takšni sestanki koristni ter želimo Zvezi, da čimprej uresniči sklepe, ki so bili sprejeti.

Poročilo DZ o gibanju cen in o stanju draginje

V razdobju od 1. julija do 15. avgusta 1940 so bile cene tako neustaljene in nenakomerne, da je bilo indeksne račune o stanju draginje težko sestavljati. Moka se je prodajala po vseh mogočih cenah. To velja za koruzno moko še danes. Isto je veljalo dolgo tudi za vsenično moko. Sedaj smo dobili za njo povsem nove, deloma umetno normirane cene, ki se dajo s prejšnjimi težko primerjati. Naj bo v tej zvezi poudarjeno, kako mora vplivati na višino vzdrževalnih stroškov že samo razmerje, v katerem bo trošil poslej kdo krušno moko, ki je po 5 din in belo moko, ki je po 9 Din.

Zadnji čas je prišla v gibanje tudi slanina in mast. Tu so cene v stalnem porastu. Cene koruzi in koruzni moki so še visoke. Verjetno pa je, da bodo znatno padle, ko se pojavi na tržišču nova žetev. Isto velja za nekatere deželne pridelke, predvsem za krompir in fižol. Olje je doseglo istotako silno visoke cene, ki se najbrž ne bodo držale na dosednji višini, ko pride na trg olje iz novo pridelanih surovin. Tudi riž nima prave cene, dokler ne bo prišel k nam zopet po redni poti na podlagi trgovskega dogovora z Italijo. Razumljivo je, da je v takih razmerah težko sestavljati račune vzdrževalnih stroškov.

Ker je postalo kljub vsem zgornjim težavam po tolikih spremembah nujno potrebno, da se indeks vzdrževalnih stroškov vendarle sestavi, je DZ sestavila tak indeks po stanju z dne 15. septembra.

Indeksni račun je sestavljen za dva tipa dohodkov. Tip A predstavlja rodbino nekvalificiranega delavca, ki je imel septembra 1939 1.000 din mesečnih rodbinskih dohodkov; tip B predstavlja rodbino nižjega zasebnega ali javnega nameščenca ter bolje kvalificiranega delavca, ki je imel septembra 1939 na mesec okrog 2.100 din rodbinskega zaslužka.

Razun vzdrževalnih stroškov za oba tipa je naslednji:

I.			
Rodbina nekvalificiranega del. (Tip A).			
	15. sept. 1939	15. sept. 1940	Podražitev.
Živila	530	812	53
Obutev	33	43	30
Obleka	100	140	39.5
Kurjava	65	96	48
Razsvetljava	20	25	30
Stanovanje	160	160	—
	908	1273	

II.

Rodbina nižjega zasebnega in javnega nameščenca (kvalif. delavca, tip B).

	15. sept. 1939	15. sept. 1940	Podražitev.
Živila	869	1289	48
Obutev	62	80	30
Obleka	208	280	39.5
Kurjava	215	294	36.5
Razsvetljava	50	50	—
Stanovanje	450	450	—
	1.854	2.443	32%

V obeh indeksnih računih se ni upoštevalo protirošnje pijač, alkohola, začimb, kakor tudi ne razni izdatki za pohištvo, inventar, razvedrila in kulturne potrebe. Zato v sestavi z dne 15. sept. 1939 ni izrabiljen cel rodbinski dohodek (pri tipu A 10%, pri tipu B 14%).

Indeks draginje se je popel po tem računu pri tipu A od 26% v juliju na 40.5% na dan 15. septembra, torej za celih 14%! Pri tipu B pa od 20.2% na 32%, torej za 12%.

Podražitev v obeh primerih je silno visoka in ne more ostati brez vpliva na višino mezd in plač.

Pripominjamo, da se v podrobnostih ta

Koledarček ZZZ

za leto 1941

je potreben vsakemu delavcu

Tako pester, živahen, slikovit in zanimiv gotovo letos ne bo noben drug žepni koledarček. Delavcem bo pravi kažipot do njihovih pravic, svetovalec v mnogih vprašanjih, pa še v razvedrilo v njegovih težavah.

Stane din 10.—

Naroča se ga pri
podružnicah ZZZ

in pri
Zvezi združ. delavcev v Ljubljani,
Delavska zbornica

Za zvišanje plač rudarjem TPD

Ker bo treba plače rudarjev TPD, z ozirom na rastočo draginjo in nove minimalne mezde primerno regulirati, so se vršili v sredo, dne 2. oktobra predrazgovori med zastopniki TPD in zastopniki organizacij ter Delavske zbornice.

Sklenilo se je, da se skliče pogajanja za torej, dne 15. oktobra s pripombo, da bodo na teh pogajanjih določene mezde rudarjev veljale od 1. oktobra tega leta.

račun vzdrževalnih stroškov s 15. septembrom to pot znatno razlikuje od Benkovega računa vzdrževalnih stroškov z 31. avgustom. Benko računa zlasti pri manufakturi z mnogo večjo podražitvijo. V povprečni ocenitvi porasta draginje pa ni razlika tako velika. Benko računa, da je narastla draginja od avgusta 1939 do 31. avgusta 1940 za 36.28%. Po računu DZ bi narastla za rodbino tipa A za 40.5%, za rodbino tipa B za 32%. Naj bodo indeksni računi pri sedanjih neustaljenih cenah še tako negotovi in odvisni od osnov, po katerih jih sestavljamo, v ilustracijo trenutnega stanja draginje zgornje številke lahko služijo.

ZZZ in NSZ v boju proti draginji

Zbor odbornikov naše organizacije je 6. sept. sprejel znane sklepe za učinkovito borbo proti draginji. Glasom teh sklepov je povabil ostale strokovne organizacije k sodelovanju v prehranjevalnih in protidraginjskih odborih. Jugoslovanska strokovna zveza in marksisti se povabilu niso odzvali. Jugoslovanska strokovna zveza je nasprotno to priliko porabila za nove neutemeljene napade na naše gibanje. Narodna strokovna zveza, ki tudi z Delavsko zbornico v njenih prizadevanjih za koristi delavstva sodeluje, pa se je povabilu odzvala. Na skupnih posvetih smo zato ugotovili skupno gledanje na pereče vprašanje draginje, banski upravi pa poslali od obeh organizacij podpisano skupno vlogo, ki se glasi sledeče:

Kraljevska banska uprava drav. banovine, Ljubljana

»Podpisani strokovni organizaciji: Narodna strokovna zveza in Zveza združenih delavcev prosita naslov, da kar moč pospeši ustanovitev in funkcioniranje pre-

hranjevalnih in protidraginjskih odborov v vseh občinah, na vseh Okrajnih načelnstvih, kakor tudi pri kr. banski upravi v Ljubljani.

V te odbore naj se povsod pritegne tudi zastopnike delavstva. Na krajih, kjer obstojajo strokovne enice Narodne strokovne zveze in Zveze združenih delavcev naj bodo zastopniki delavstva v teh odborih vzeti iz teh edinic po predlogu navedenih organizacij.

Smatramo, da bo uspešno delo prehranjevalnih in protidraginjskih odborov možno samo s sodelovanjem sposobnih delavskih zastopnikov in izjavljamo, da bomo po svojih najboljših močeh poskrbeli, da bomo vanje poslali sposobna zastopstva ter tako tudi oblast podprli v njenih prizadevanjih, da ljudstvu preskrbi zadostne in cenene prehrane.

Mislimo, da ne bi bilo v škodo slovenskemu delavcu in nameščencu, če bi enako vlogo podpisali tudi ostali dve organizaciji.

Zvišanje plač zasebnim nameščencem

Strokovne organizacije slovenskih zasebnih nameščenecv so na svoji skupni seji dne 26. septembra t. l. sprejele resolucijo, v kateri ugotavljajo:

Minimalne plače zasebnih nameščenecv, določene z odredbo banske uprave z dne 31. januarja 1940 na 900 din, oz. 1000 din, ne nudijo zasebnemu nameščencu najnujnejšega eksistenčnega minimuma;

(Nadaljevanje s 1. strani.)

3. Mezdna tarifa naj se zviša za 20% pri kvalificiranih delavcih, 30% pri pomožnih delavcih nad 18 let starosti in 35% pri mladostnih delavcih. Konkretno se predlaga:

Mezdni razred	Zid. in tes. po 3 letih od izužitve:	Zidari in tes. do 3 let po izužitvi:	Delavci nad 18 let stari:
I.	8.50	7.50	6.50
II.	7.50	6.75	6.—
III.	6.50	6.—	5.50

Mladoletni delavci, izvezemši vajence do 18. leta starosti naj prejmejo v I. razr. din 4.25, v 2. razr. din 4.— in v 3. razredu din 3.75.

ZA TESARSKO STROKO

Mezdni razred	Tesarji po 3 letih od izužitve:	Tesarji do 3 let po izužitvi:
I.	50% 8.50; 50% 8.—	7.25
II.	6.75	6.50
III.	6.25	6.—

Naša borba - naša rast

Kamniško okrožje

V nedeljo, dne 6. oktobra 1940 bo okrožna seja v Društvenem domu v Domžalah. Seja je zelo važna, zato naj se je vsi funkcionarji gotovo udeležijo. — Začne se ob 9. uri dop. — Bodite točni!

Kranj

Opozarjamo člane in članice na legitimacijo, ki se dobijo v naši pisarni, naj jih dvignejo, namreč tisti, ki so zadnji čas pristopili v organizacijo.

Nadalje prosimo člane in članice, da poravnajo čimprej zaostalo članarino.

Vsem članom in članicam priporočamo, da med delavstvom širijo miselnost naše organizacije, ki je edina strokovna organizacija, ki se res temeljito zavzema za izboljšanje socialnega in gospodarskega položaja delavstva; katera ima posebno velike zasluge v današnjem času, ko delavstvo preživlja z ozirom na naraščajočo draginjo obupno težke čase. ZZZD je v svoji odločnosti od strani vodstva centrale pripomogla, da se je uredba minimalnih mezd dvignila od din 2.— na din 4.—. To je velika pridobitev za delavstvo, posebno tistim, ki nimajo kolektivnih pogodb, da so zaščiteni vsaj po uredbi. Znano nam je, da pretežna večina podjetij ne upošteva uredb minimalnih mezd in se tam ne more voditi kontrola, če ni strokovne organizacije. Iz strahu, da delavec ne bi bil na cesti, se ne upa posameznik pritožiti pri delodajalcu, zato priporočamo v interesu delavstva, da se vsak delavec organizira v naši organizaciji, ki vodi borbo z vso strogo objektivnostjo, da se uveljavijo uredbe, ki ščitijo delavstvo.

Ker bide ura 12 zato ponovno resno opozarjamo delavstvo, da se organizira. Ravno neorganiziran delavec škoduje tistemu, ki je organiziran. Zato v organizacijo z upanjem za socialne pravice.

Maribor

Članstvo naše organizacije vsak dan bolj narašča. Vedno nove skupine pristopajo v našo celoto. Zjeli smo delavstvo tov. Kovina in vodimo zanj akcijo za polno zaposlitev. Pretekli teden so bili naši delegati v Ljubljani sprejeti pri g. banu. Obrazložili so mu stanje v tovarni in ga prosili, da zastavi svoj vpliv, da bodo javne ustanove pri nas kovinske izdelke, ki jih naše podjetje izdeluje, naročale pri tem podjetju, ne pa pri ljudeh, ki niso znani ne po čustvovanju ne po narodnosti. G. ban nam je rade volje obljubil svojo oporo.

Delavstvo karoserije Pergler Franc v Mariboru hoče urediti svoje delovne razmere v podjetju. Prvi poskusi, da bi svoje pravice uveljavili v neposrednih razgovorih s podjetnikom, niso uspeli. Nasprotno je firma, ko je zvedela, da so se pomočniki organizirali, 7 teh pomočnikov odpuštila in istočasno po advokatu dr. Pichlerju obvestila, da podpis kolektivne pogodbe odklanja. Prisiljeni smo bili zaprositi mestno poglavarstvo v Mariboru za poravnalni postopek.

Pri regulaciji Drave v Ptujju smo intervenirali za tamkajšnje delavce in dosegli izboljšanje mezd za 1.— din na uro. Pri podjetniku Benk istotam smo dosegli, da bo 1. oktobra vsemu delavstvu izplačana razlika, ki mu pripada pri kanalizacijskih delih.

V Rogaški Slatini smo ponovno posredovali za izplačilo zaostalih mezd sobaricam.

Delavcem na cesti Maribor—Fram smo izposlovali, da dobi vsakega 15. v mesecu predurjem in koncem meseca obračun. Pri tehničnem oddelku v Mariboru smo posredovali tudi v zadevi povišanja mezd tem delavcem.

Imeli smo še mnogo drugih organizacijskih poslov, še več pa se nam jih obeta. Sedaj, ko se je tov. Rozman zopet vrnil z orožnih vaj, bomo delo lahko nemoteno nadaljevali za rast organizacije in za koristi delavstva.

Jesenice

Kranjska industrijska družba ima v službi preko 4.000 delavcev. Vse sorte grešniki so vmes, tudi taki, ki so se svoj čas podjetju do smrti zamerili. Saj so s svojimi dolgimi prsti odnašali njeno premoženje. Tudi taki so vmes, ki imajo na vesti človeško življenje in taki, ki so bili iz tega ali onega vzroka deležni dolgotrajnega brezplačnega stanovanja po ječah. Ko je bil nedavno na Jesenicah izvršen umor, je KID v seznamu svojih zaposlenih delavcev še skoro cel mesec obdržal morilca. Ko je pa par naših ljudi iz zivanih po raznih marksističnih agitatorjih v svojo obrambo povedalo nekaj pikrih, so leteli na cesto. Vsa posredovanja za te male prekrške so bila brezuspešna, da bi jih podjetje odpustilo. Zdi se, da KID smatra našo organizacijo za tako daleč vzvišeno po resnosti nad drugimi organizacijami, da na naših članih ne trpi nobenega madeža, niti ne suma o kakšnem madežu. Zato odliko in priznanje bi bili tovarni hvaležni, ko bi za to posebno skrbnostjo ne bili skriti gotovi drugi momenti, ki skušajo temu ali onemu naših delavcev škodovati. Posredno pa ima ta rigorozna natančnost napram našemu članstvu po našem gledanju tudi ta namen, ovirati rast našega pokreta in naše organizacije v narodno-obmejnih krajih.

Zlasti značilno je, da je podjetje pred nekaj dnevi odpuštilo nenadoma iz službe tajnika naše krajevne organizacije. Neka histerična ženska, ki je naše izletnice v Beograd motila na vožnji iz Ljubljane do Zagreba s svojim kričanjem in jadikovanjem ga je osumila brez dokazov, da ji je vzel staro budilko v vrednosti komaj par kovačev. Delavec KID, ki je zaslužil radi svoje sposobnosti in pridnosti dnevno skoro po din 100.—, naj bi se obremenil za na pot v Beograd in nazaj do Jesenic tako šaro za med smeti! Toda sumnja histerične ženske brez vsakih dokazov je zadostna za odpust našega človeka. Tako dela tista KID, ki neprestano poudarja svojo strogo pravičnost, pravzaprav dela nekdo pri njej, ki mu je naš pokret trn v peti. Gospodu bi svetovali, naj pregleda listo »sodelavcev« KID, pa bo videl, da preceja komarje, pa vole požira.

Vuhred

Pretečeno nedeljo smo sklicali članski sestanek naše podružnice. Sestanek je bil pravilno prijavljen oblasti, ko so bili pa naši člani že zbrani, smo dobili brzojavko od orožniškega narednika s sledečo vsebino:

»Brzojavka: Občini Vuhred. Za dne 29. septembra 1940 prijavljeni članski sestanek Zveze združenih delavcev v Vuhredu se ne sme vršiti.

Štev 11.217. 28. IX. 1940 ob 10.30 uri.

Sreski načelnik: Milač.

Čudimo se takemu postopku napram naši narodni organizaciji zlasti še zato, ker se nekaterim drugim društvom, n. pr. našim Sokolom vedno vse dovoli. Mislimo, da take prepovedi niso v interesu delavstva, še manj pa v interesu splošnega socialnega mira. Če narodna organizacija 12 km od meje ne sme zbirati svojih ljudi v obrambo svojih pravic, to gotovo ni nikomur prav nič v korist. Take korake naj delajo nasproti internacionalnemu marksizmu, če hočejo, našemu nacionalnemu pokretu pa tega treba ni.

V borbi za svoje pravice zato seveda še ne bomo odnehali. Zato sklicujemo za nedeljo 13. oktobra ponovni sestanek. Za ta sestanek bomo poskrbeli, da nas zopet ne preseneti kakšna taka brzojavka, kakor jo gori navajamo. Delavstvo pa pozivamo, da se sestanka polnoštevilno udeleži.

Kresnice

Često se oglasi kakšen delavec pri organizaciji z namenom, da se organizira. Vpiše se in misli, da je s tem napravljeno vse in mu je organizacija samo radi vpisa dolžna preskrbeti boljšo mezdo. Če pa se oglasi pri njemu podružnični blagajnik, da mu plača članarino, takrat ima vse mogoče izgovore in hoče uspeh imeti prej ko je sploh plačal kakšno članarino, ali pa dela ovinke, če zagleda blagajnika, da mu ne bi bilo treba plačati članarine. S tem misli, da bo samega sebe okoristil, organizacija pa, če more, bo kljub temu za njega napravila potrebno. Neumneži so taki, ker ne vedo, da s tem oškodujejo organizacijo za članarino, oškodujejo njeno borbeno sposobnost in s tem možnost uspeha v borbi za izboljšanje položaja delavstva. Ko zaželjenega uspeha takoj ni, mečejo krivdo na organizacijo, mesto da bi sami sebe pogledali v ogledalo in bi v njem videli škodljivca delavskih interesov. Takih članov naša organizacija ne potrebuje in če se jim slabo godi, naj se le kar sami primajo za nos.

Naša podružnica vabi vse svoje člane, da pridejo polnoštevilno na dan 6. oktobra k tov. Mežnarju na sestanek na Planjavo, da bomo tam malo pogledali kje nas čevlji žuli in koliko je v nas borbene discipline. Zato dragi tovariši ne zamudite časa, da ne bo prepozno. Ne dajte se slepiti od čevkačev in nergačev, temveč zavedajte se, da bomo prišli do našega cilja le, če bomo složni in če se bomo držali veljave gesla: vsi za enega, eden za vse!

Sv. Lourenc na Pohorju

V nedeljo dne 6. oktobra se vrši ob 9. uri dopoldne v Društvenem domu delavski sestanek, na katerega pride tudi zastopnik centrale, ki nam bo razložil pomen organizacije in izhod iz teh zmedenih razmer. Povedal nam bo tudi o delovanju naše organizacije glede pobijanja draginje in špekulacije.

Znana nam je zgodba o očetu, ki je za zgled skupne moči dal sinovom prinesiti povezane šibe in jih pozval, da jih prelomijo, a jih nobeden zlomiti ni mogel. Ko pa jih je razvezal, je posamezne lahko vsak zlomil. Tako je tudi pri nas. Če nas bo mnogo in bomo med seboj složni, bomo nepremagljivi.

Torej tovariši delavci vsi na sestanek in pripeljite nanj tudi svoje tovariše.

ECZ — Ljubljana

V preteklem mesecu je imela naša organizacija uspešni članski sestanek, ki je bil prav dobro obiskan. Predsednik Šušteršič je pojasnil delo strokovne organizacije v preteklih mesecih, nato pa se je razvila živahna debata o težnjah cestnih železničarjev. Sestanka se je v imenu centrale udeležil tudi administrativni tajnik gospod Križman, ki je v klenih besedah razlagal pomen in delo strokovne organizacije.

V preteklem mesecu je odbor organizacije bil sprejet v deputaciji pri g. županu dr. Adlešiču, kjer so naši tovariši: Šušteršič, Rešek in Dežman, kot zastopniki organizacije izposlovali za poročene uslužbence po en liter olja. Za prejem olja se mestni občini najlepše zahvaljujemo, kakor tudi upravi, ki je dovolila, da se je olje točilo v Remizi. Prosimo mestno občino, da nas v bodoče pri razdeljevanju prehrane za mestne uslužbence tudi upošteva z ozirom na težke čase v katerih živimo.

Ker je ostalo nerešeno vprašanje nastavitve nekaterih že starejših kovinarjev, mizarjev in delavstva na progi, pričakujemo od gg. upravnih svetnikov, da se tudi to vprašanje stavi na dnevni red, ter to upravičeno zahtevo ugodno reši.

Kot delavci zastopamo stališče, da nam z ozirom na določbe čl. 12. Z. o. z. d. pripadajo 4 prosti dnevi v mesecu.

Prosimo upravo, da prizna upravičenost naše težke službe, ter v sporazumu z zastopniki uslužbenstva to zadevo uredi.

Kot uslužbenci pri prometu smatramo tri proste dneve za počitek premalo kakor tudi, da vsa podjetja dajejo svojim delavcem vse nedelje kakor tudi praznike smatramo, da naše zahteve niso prevelike. — Upamo, da upravni svet tudi tej skromni prošnji ugodí.

V težkih časih kot živimo danes se moramo zavedati, da le v skupnem delu združeni s strokovno organizacijo branimo svoje pravice zato vabimo članstvo k čim intenzivnejšemu delu z odborom ker le v tem primeru je napredek in uspeh strokovnega društva.

Gospode upravne svetnike pa prosimo, da naše upravičene prošnje in zahteve vendar že enkrat postavijo na dnevni red za kar jim bodo uslužbenci iz srca hvaležni ter bodo z vestnim delom dokazali, da so tega tudi vredni.

Mislinja

Naša podružnica bo imela v nedeljo dne 6. X. 1940 ob 1/2 9. uri v Društvenem domu redni članski sestanek. Vse naše člane in prijatelje prosimo, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo.

Murska Sobota

Res v čudnih in težkih časih živimo. To posebno občutijo naši gradbeni delavci v borbi za svoje pravice, ko se borijo za to, ker jim po zakonu in vseh pravicah pripada. Ponovno je ugotovljeno, da sploh nobeno podjetje v Murski Soboti ne plačuje svojem delavstvu mezde, ki mu je določena v kolektivni pogodbi. Gospodje podjetniki najbrž mislijo, da zanje kolektivna pogodba in razne uredbe sploh ne veljajo. Prepričani naj pa bodo, da temu sedaj ni več tako. Za to bo še zmeraj poskrbela naša ZZZD. Na tukajšnje okrajno glavarstvo smo vložili dve prijavi naših »socialnih« podjetnikov, ker ne plačujejo

Zveza zdr. delavcev, podr. Predoslje

Vas vabi na

DELAVSKO PRIREDITEV

ki se bo vršila v nedeljo 6. oktobra ob 3. uri popoldne v dvorani Prosvetnega doma v Predosljah

SPORED:

1. Film: »Združeni delavci. v vrste stopimo«
2. Ribolov — Lepi dobitki — Vsaka srečka zadene

VSTOPNINA: I. sedeži din 5, II. sedeži din 3, stojšča din 2.

Vsi vljudno vabljeni!

delavstva po določenih kolektivnih pogodbah, v kratkem pa bo sledila še tretja. Želeli bi, da bi tudi upravna oblast v takih slučajih bolj energično in hitro postopala. Sedaj se namreč vse vleče ravno tako, kakor »polzevo potovanje«.

Po raznih obvestilih in informacijah se razmere v tovarni Cvetič, kljub napovedi raznih krogov, niso niti najmanj izboljšale. Tukaj so še najbrž trdnega mišljenja in prepričanja, da zanj paragraf 35 zakona o zaščiti delavcev ne velja. Upamo pa, da gremo nasproti časom, ko se bodo tudi tukaj sprijaznili s tem paragrafom in delavkam pustili, da lahko svobodno izpričajo svojo stanovsko zavest. Delavke, to je vaša zakonita svoboda in pravica, poslušajte se je!

Celje

CELJSKA SKUPINA ZZZD JE POLA-GALA OBRAČUN!

V nedeljo dne 29. 9. 1940 se je vršil redni letni občni zbor ZZZD v Celju. Kljub dežju se je zbralo v dvorani Delavske zbornice 79 članov ter okrog 20 prijateljev ZZZD, ki so z zanimanjem sledili poročilu o delovanju skupine ZZZD in njenih voditeljev. Iz poročila se je šele videlo, kaj zmora resno strokovno delo, ki se vrši brez velike zunanje reklame. Občni zbor je vodil tov. Žagar Janko, ki je med gosti imel čast pozdraviti mestnega župana g. dr. Voršiča.

Veseli smo bili, ko smo videli, da se za naše delo zanimajo tudi predstavniki naših javnih korporacij; prav veselo pa smo bili iznenadeni, ko sta vstopila v dvorano gospoda Demšar in Lukan.

Saj moramo odkrito priznati, da smo po odhodu gospoda Gregorja bili nekako pozabljeni med našimi gospodi, ki so res vsestransko tudi drugod zaposleni.

Iz poročil odbornikov je bilo razvidno bogato udeleževanje za pravice naših delavcev in delavstva sploh. Da je danes splošno zanimanje za našo skupino, da člani pristopajo skoro vsak dan, je s tem razumljiva jeza in zavist naših nasprotnikov vseh mogočih barv.

Zastopnik centrale tov. Golob Stane je v svojem govoru obdelal cilje in pota ZZZD po katerih vodi delavstvo po zakonitih potih v borbi za izboljšanje težkega položaja delavskega stanu.

Pri volitvah so bili izvoljeni sledeči tovariši: predsednik tov. Žagar Janko, podpredsednik Jamšek Jože, tajnik Železnikar Marjan, taj. namestnik Končan Marjan, blagajnik Frece Viktor, namestnik Podrepšek Jurij v odbor pa od vsake stroke po dva zastopnika.

Mestni župan je v lepem nagovoru pozdravil zborovalce v imenu mestnega sveta ter želel novih uspehov novemu odboru, ki naj vodi skupino po načrtani poti do zmage socialne pravice delavcev.

Za duhovnega vodjo skupine je bil soglasno izbran gospod Demšar, ki naj s pomočjo gospoda Lukana vodi važno stran našega dela.

Med slučajnostmi je tov. Arnšek povdaril, kako koristno je delo naše skupine, ki za dobrobit delavstva sodeluje z delavsko zbornico.

Ogromno število intervencij, ki so bile izvršene v zadnjem letu kaže, da smo na pravi poti, ker je tudi tisto delavstvo, kateremu se je odsvetovalo, da bi se posluževalo delavske zbornice, spoznalo, da se tu dela res smotrno za delavske koristi in da je propaganda »svobodnih« zgubila tal.

Po občnem zboru nam je zastopnik centrale predvajal film »ZZD in njen razvoj«. Po triurnem zborovanju in predavanju filma, smo se veseli vračali na svoje domove z novo voljo za delo naše ZZZD.

SESTANKI IN ZBOROVANJA v nedeljo, dne 6. X. 1940.

Sv. Lourenc na Poh.: ob 9. uri
Slovenjgradec: ob 10. uri
Mislinja: ob 1/2 9. uri
Polzela: ob 3. uri popoldne
Kamniško okrožje: ob 9. uri v Domžalah.
Predoslje: ob 3. uri popoldne.

Strokovna organizacija ZZZD podružnica v Domžalah

uprizoni v nedeljo, dne 6. oktobra 1940 ob 4. uri popoldne v Društvenem domu v Domžalah — dramo iz narodnega življenja:

PLAVŽ

Vse tovariške skupine kamniškega okrožja ter ostale prijatelje ZZZD vabimo na to prireditev.

Posmrtninsko zavarovanje delavcev

I. VDOVA IN OTROCI

Vdova ima tri leta po moževi smrti pravico do vdovske podpore, ki znaša eno četrtino rente, do katere bi bil upravičen mož, ako bi za življenja onemogel. Ta moževa renta bi znašala letno osemkratni znesek povprečnega na leto vplačanega prispevka za onemoglost, starost in smrt. Vdova pa nima pravice do rente, ako je od svojega moža zakonito ločena ali je neposredno pred njegovo smrtjo leto dni živela ločeno od njega, razen če ima pravico do vzdrževalnine, katero ji je prisodilo sodišče. V poslednjem primeru se plačuje podpora na leto največ do zneska vzdrževalnine. Z omočitvijo izgubi vdova pravico do podpore. Otroci umrlega zavarovanca in sicer zakonski, nezakonski in pozakonjeni pod 16. letom starosti pa so upravičeni do dečje rente in sicer do izpolnjenega 16. leta starosti vsak v letnem znesku četrtine očetove rente. Če pa dečja renta in vdovska renta in vdovska podpora presega skupaj znesek rente, do katere bi bil upravičen umrli zavarovanec (mož, odnosen oče), se morajo sorazmerno znižati do višine rente, ki bi pripadala umrlemu zavarovancu.

1. primer: Umrli zavarovanec je zapustil ženo in dva otroke. Izpolnjeni so vsi zakonski pogoji za priznanje podpore odnosen rente. Umrli je bil zavarovan v 11. meznem razredu. Vdovsko podporo in dečje rente izračunamo na osnovi povprečnega letnega prispevka. Povprečni letni prispevek . 326.— din
Letna zavarovančeva renta

$$326 \times 8 = 2608.— \text{din}$$

Letna vdovska podpora in dečja renta za vsakega otroka . . . 2608 : 4 = 652.—din

Mesečna vdovska podpora in dečja renta za vsakega otroka . 652 : 12 = 54.33 din

2. primer: Enako kot v prvem primeru s spremembo, da je umrli zapustil štiri otroke pod 16 letom starosti. Povprečni letni prispevek . 326.— din
Letna zavarovančeva renta

$$326 \times 8 = 2608.— \text{din}$$

Letna vdovska podpora in dečja renta za vsakega otroka . . . 2608 : 5 = 521.60 din

Mesečna vdovska podpora in dečja renta za vsakega otroka 521.60 : 12 = 43.47 din

V tem primeru se morajo vdovska podpora in dečje rente (5 upravičencev: žena in štiri otroci) sorazmerno znižati, ker bi sicer presegale znesek rente, do katere bi bil upravičen umrli zavarovanec (mož oz. oče).

II. SORODNIKI (POLEG OTROK IN VDOVE)

pridejo v poštev za priznanje podpore po umrlem zavarovancu le subsidirano in si-

cer v kolikor ni z dečjimi rentami in vdovsko podporo izrpan maksimalni znesek teh rent in podpor. Praktično vzeto bodo sorodniki upravičeni do podpor le v onih primerih, ko bo umrli zapustil manj kot štiri upravičence, navedene pod I. (vdova in otroci). Sorodnike pa, ki so upravičeni do podpor, deli zakon v štiri skupine, in sicer:

1. roditelji,
2. ded in babica,
3. vnuki,
4. bratje in sestre.

Vsaka teh štirih izključuje naslednjo. Če n. pr. žive roditelji umrlega zavarovanca, so od podpor izključeni vsi ostali (ded in babica, vnuki, bratje in sestre). Na vsako skupino pa pride le ena četrtina rente, do katere bi bil upravičen umrli zavarovanec. Tako dobiva oba roditelja skupaj le eno četrtino, pa četudi odpade na vdovo in otroke zavarovančeve manj kot tri četrtine zavarovančeve rente.

Roditelji ter ded in babica so upravičeni do podpore le, ako so onemogli in ne uživajo nobene večje podpore po zakonu o zavarovanju delavcev (n. pr. nezgodno rento, podporo po kakem že prej umrlem sorodniku) in ako je skrbel za njih vzdrževanje pretežno umrli zavarovanec in sicer le tako dolgo, dokler so vezani na podporo, a največ za tri leta po smrti umrlega zavarovanca.

Ravno tako postavlja zakon pogoj za priznanje rente vnukom ter bratom in sestram zavarovančevim. Ta pogoj je, da vnuki ter bratje in sestre še niso izpolnili 16. leta starosti in da je za njih vzdrževanje pretežno skrbel umrli zavarovanec. Tudi za ti dve skupini velja, da pripada njih upravičenecem podpora le tako dolgo, dokler so na njo vezani, a najdalje za tri leta po smrti umrlega zavarovanca.

RENTE SO PRENIZKE

Glede višine dečjih rent ter vdovskih in sorodniških podpor pa moramo ugotoviti, da so preskromne. Povprečno znašajo na mesec okrog 30 do 40 din na osebo. Vzrok, da so te podpore ob smrti zavarovanca tako nizke, je v tem, ker znašajo le eno četrtino one že itak malenkostne rente, do katere bi bil upravičen umrli zavarovanec, če bi za življenje onemogel ali ostarel. Če pa je umrli zavarovanec zapustil več kot štiri upravičence (vdovo in več kot tri otroke), pa se morajo, kakor smo že zgoraj ugotovili, rente in podpore sorazmerno znižati do višine zavarovančeve rente, katere ne smejo presegati. Osnova za izračunavanje teh rent in podpor je vplačani odnosno predpisani prispevek, ki znaša 3 odstotke zavarovane mezde. Zavarovana meza pa se ravna po velikosti zaslужka. Čim višji je torej zaslužek umrlega zavarovanca, tem višje bodo tudi rente in podpore. Na višino rent in podpor pa vpliva tudi čas oziroma trajanje bolezni umrle-

ga zavarovanca. Četudi zavarovanci za čas trajanja bolezni ne plačujejo prispevkov, se jim vendar ob izračunavanju rente bonificirajo prispevki po 4. meznem razredu, toda to šele tedaj, ko je bilo za zavarovanca vplačanih 50 tedenskih prispevkov. Dokler pa ni vplačanih 50 ted. prispevkov, bolezenski dnevi ne štejejo v tedne prispevkov. Prav isto, kar velja za bolezen, velja tudi za vojaško službo in to ne samo za orožne vaje, ampak tudi za redni kadrski rok s to razliko, da za čas vojaške službe plačuje oziroma bi morala plačevati država Osrednjemu uradu ves prispevek (v tem slučaju po 4. meznem razredu) za to zavarovanje.

Zakon sicer predvideva v § 77. minimalno vdovsko podporo, dečjo rento in podporo sorodnikom. Ta bi naj po izračunu znašala mesečno 31.25 din. V kolikor bi bile rente in podpore, izračunane na osnovi povprečnega letnega prispevka, nižje od tega minima, bi jih moral Osrednji urad na podlagi posebnega pravilnika zvišati do tega minima iz sredstev, ki bi bila v to svrhu vsako leto vnešena v državni proračun. Toda tega pravilnika ministrstvo za socialno politiko do danes še ni potrdilo. Vsled tega imamo še vedno primere, ko so rente in podpore dejansko nižje od predvidenega zakonitega minima.

POSTOPEK ZA DOSEGO PODPORE

Čim nastopi zavarovalni primer, to je čim umre zavarovanec, naj upravičenec (vdova zase in za otroke) vloži prošnjo odnosno prijavi zahtevo za podporo oziroma rento. Prošnji odnosno prijavi je treba priložiti:

A. Za dečjo rento:

1. mrlški list za umrlega zavarovanca,
2. rodbinsko polo (izkaz, pojasnilo).

V prošnji je treba navesti, kdo je varuh nedoletnih otrok in njegov natančen naslov.

B. Za vdovsko podporo:

1. mrlški list umrlega zavarovanca,

V znamenju srpa in kladiva

Pred kratkim se je vrnilo iz vzhodne, po Sovjetih zasedene Poljske kakih 20 italijanskih državljanzov, ki so se pečali s poljedelstvom, po ruskem vdoru v te kraje pa so se vrnili v domovino. Vodja te skupinice je pripovedoval te-le zanimive okolnosti novega sovjetskega režima:

»Boljševiki so prišli 17. septembra. Bila jih je cela armada. Cele dneve in noči se je valilo po ulicah tisoče tankov, vsi v smeri proti madžarski in romunski meji. Čete so bile dobro oblečene in oborožene. Nobenih nasilstev niso delali in ne ropali po trgovinah in zasebnih hišah. Edino, kar je vplivalo na nas, je bila njihova brezmejna požrešnost. Pokupili in pojedli so vse, kar jim je prišlo pod roke. Nekateri so snedli do 20 žemelj, mesa pa en kilogram. Zdelo se je, da so sploh nenasitni. Vendar so vse lepo plačali. Reklo bi se lahko celo, da so razmetavali z denarjem. Plačevali so z novimi bankovci; noben trgovec ni poznal njihovega izvora in prave vrednosti.

Čete so se končno pomaknile naprej, samo majhni garnizon je ostal. Vojaški guverner je prevzel v upravo vodstvo in je takoj imenoval ljudskega komisarja. Novi časi so napočili.

»Zemeljski raj?«

»V začetku je vse kazalo tako. Nikomur niso niti lasu skrivili. Vojaki so prosili za tobak in si zvižali cigarete. Radi so se mešali v pogovore. Včasih so nas zelo osupnili. Pripovedovali so, da bodo šli še daleč, daleč, dokler ne bodo zasedli vse Evrope. Bili so pohlevni in dobrodušni. O Moskvi so pravili, da je najlepše in največje mesto sveta. Vse, kar so videli, je vzbujalo vedno večje začudenje pri njih. Naša obleka, čevlji, da celo otroci. Pojedli so velikanske množine kruha. Za mnoge stvari so radovedno spraševali: kaj je to? Večina še celo življenje ni videla citrone, mnogi pa tudi za nas najnavadnejših stvari ne, kot jajce, mleka, surovega masla in sira.

Tako je preteklo nekaj dni. Potem pa se je pričela velika žalost. Vsa zasebna lastnina je bila proglašena za nezakonito. Zgolj nekaj malega od polj so lahko majhni kmetje obdržali. Večja posestva in vso veleposest so konfiscirali. Sovjetska policija — GPU je istočasno zaprla vse poljske in ukrajinske nacionaliste. Okrog 23.000 oseb so pridržali, jih porazdelili v skupine in odpeljali. Nihče ne ve, kam so jih odvlekli. Nato so naredili ljudsko glasovanje. Glasovali so v ločenih celicah na posebnih listkih. Vsak listek je imel svojo številko, da se je vedelo, kako je vsak »tajno« glasoval. Udeležba je bila obvezna. Uspeh tega glasovanja je bila »enodušna« zahteva za vključitev v Sovjetsko zvezo. Sovjetske oblasti in vojaštvo so vzeli za stanovanj domove

2. potrdilo pristojne občine ali župnega urada, da je žena leto dni pred moževo smrtjo živela z njim v skupnem gospodinjstvu.

C. Za podpore sorodnikom:

1. mrlški list umrlega zavarovanca,
2. potrdilo o imovinskem stanju proslilca (ubožno spričevalo),
3. potrdilo pristojne občine, da je skrbel za vzdrževanje proslilca pretežno umrli zavarovanec.

Vse gori našete listine, ki se morajo priložiti prošnji, so po določbi § 189. Zzd koleka proste.

V prošnji oziroma prijavi za dečjo rento ter vdovsko in sorodniško podporo je treba navesti, kjer je bil umrli zavarovanec nazadnje zaposlen. Prošnjo oziroma prijavo je treba poslati na naslov: Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Kar se tiče pristojnosti za reševanje teh prošnji oziroma prijav, rešuje zadeve vdovskih in sorodniških podpor Okrožni urad sam in sicer po svojem rentnem odboru, ki se sestaja redno enkrat v mesecu. V zadevah dečjih rent pa je pristojen Osrednji urad v Zagrebu, kateremu Okrožni urad oziroma njegov rentni odbor stavi le tozadevne predloge. Vsled tega je jasno, da so prošnje za vdovske in sorodniške podpore rešene hitreje, kakor prošnje za dečje rente. Takoj po rešitvi izda pristojni urad upravičencu tozadevni odlok.

Rente in podpore se izplačujejo v mesečnih obrokih vsak mesec v naprej in sicer po čekovni nakaznici in to osebno v roke upravičenca. Ob vsakokratnem izplačilu pa se morajo upravičenci napram pošti izkazati, da njih pravica še ni prestala: vdova s potrdilom pristojnega župnega urada, da se ni ponovno omožila; za otroke pa je treba predložiti potrdilo občine, da še žive. Tudi ta potrdila so v smislu § 189. Zzd koleka prosta.

To bi bila v kratkem potrebna navodila, po katerih se naj upravičenci ravnaajo, ko nastopi zavarovalni primer, to je tedaj, ko umre zavarovanec.

onih, ki so jih pregnali. Sovjetski režim je začel delovati...

Kmalu so spremenili denar. Namesto poljskega zlota velja odslej sovjetski rubelj. Najprej si sicer lahko plačal z obojim denarjem, potem pa le z rubljem. Temu je sledilo splošno zvišanje plač. Delavec, ki je dobival doslej dva zlota in četrt, je prejemal odslej 3—4 rublje na dan. »Obnova življenja« je začela svojo pot. Nekega lepega dne so bile trgovine zaprte. Nobena pekarna, nobena mesarija, nobena trgovina s sadjem in zelenjavo ni več prodajala življenjskih potrebščin. Vse trgovine tekstilnega blaga, obutve in manifakturne trgovine so bile zaprte in zapečatene. Ceniki in reklame so zginile. Na splošno spravevanje, kaj vendar to pomeni, so odgovorili, da so oblasti vse blago, ki je na razpolago, zaplenile. Napovedali so v kratkem tri državne trgovine. To število so pozneje povečali na pet. Le redke stvari si mogel tam dobiti.

Ljudstvo je moralo začeti postajati v neskončno dolgih vrstah in često po cele ure čakati, dokler ga navsezadnje praznih rok ne odslove s tolažbo, naj le jutri zopet pride. Delavec, ki je lahko prej kupil za svojih 2.25 zloti poldrug kilogram mesa, je na žalost odkril, da mu sedanjih štirje rublji niti za škattljivo vžgalic ne zadoščajo. Cene so se zelo dvignile. Kilogram kruha, ki si ga prej dobil za 20 do 25 grošev, je stal sedaj 2.6 rublja. Dnevni zaslužek je postal brezpomemben. Najmanjše potrebščine so požrle velikanske vsote, ki jih noben delavec ni zmogel. Pomanjkanje blaga je povzročilo takšen dvig cen, da se sploh misliti ne da. Za ponošeno obleko si lahko dobil 1000 rubljev, pa kaj si si s tem pomagal, ko pa bi ta denar lahko že za dostojno kosilo izdal, če bi se hotel pošteno najesti.

Država je odvzela vso živo živino. Vole, krave, svinje, ovce, da celo kokoši, gosi, race, pse in mačke so zaznamovali s srpom in kladivom in jim dali številke. Življenje je postalo nezmožno. Lakota z revščino je zavladala v mestu in na deželi. Prebivalstvo je bilo zmešano in obupano. Raz hiš pa so plapolale vsepovsod rdeče zastave kot znak »veselja in obnove«.

Po nekaj mesecih »življenjske obnove« si našel povsod le sovražnike sovjetskega režima. Prej s slepoto udarjeni komunisti so sedaj vsi spregledali. Celot Judje, ki so upali, da si bodo v sovjetskem režimu lažje »pomogli«, niso skrivali sovražnega razpoloženja do novega režima. Najbolj pa je bil udarjen mali človek, delavec in kmet, ki so mu prej največ obetali. Življenje se mu je spremenilo v pravo pasje življenje.

Mestna hranilnica ljubljanska

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod. Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe. Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

Dobro in poceni Vas prehrani

JAVNA KUHINJA

DELAVSKE ZBORNICE

V LJUBLJANI

V prizemlju zbornične palače